

Column Aart van den Berg, 7 april 2009

Beter slapen in de crisis

De crisis houdt iedereen gevangen. Zelf ben ik er dagelijks mee bezig. Ja, ik slaap er slecht van. Mijn nachtritme echter, wordt slechts in beperkte mate verstoord door de gevolgen: kelderende beurskoersen en mogelijke gevolgen voor mijn pensioen, mocht ik ooit met pensioen gaan. Wat mij echt wakker houdt, is de vraag hoe het zo ver heeft kunnen komen.

Op een nacht waarin de slaap weer eens ver weg bleef en ik achttien treden naar beneden ging, werd mijn aandacht getrokken door het financiële katern van mijn dagblad. Het zoveelste artikel over Hedge funds en hun bijdrage aan de financiële crisis. “Parijs op ramkoers tegen Hedge funds” was de nietsverhullende titel van het artikel.

Het handelen van de Hedge funds op de beleggingsmarkt werd door de analist gezien als één van de belangrijkste oorzaken van de financiële crisis. Hij hield Hedge funds verantwoordelijk voor extreme koersfluctuaties door onder meer “short te gaan” en het kopen op de termijnmarkt. Vol verbazing en afschuw gaf hij af op de sterke opkomst de laatste jaren van het hedgen. Met respect voor de analist; hedgen is niet iets van de laatste jaren.

Meer dan decennia geleden kocht de molenaar in ons dorp al schepen vol sojabonen op de termijnmarkt zonder dat hij de schepen, laat staan de sojabonen, ooit werkelijk zag. Hoe zouden schepen ook ooit hebben moeten aanmeren als je bedrijf in een dorp, midden op de Veluwe is gehuisvest en de breedste sloot daar makkelijk door een zesjarige genomen kan worden? Door op de termijnmarkt te kopen, speculeerde de molenaar om de sojabonen met winst door te kunnen verkopen nadat het schip was afgevaren. Hetzelfde schip veranderde letterlijk enkele malen van koers. Telkens weer als de lading van het schip tegen een andere, meestal hogere, koers was doorverkocht aan een nieuwe koper. Ik spreek over de jaren 60 en 70 van de vorige eeuw! Dus als de crisis al veroorzaakt zou zijn door het speculeren van Hedge funds dan is dit niet iets van de laatste tijd.

Afhankelijk van de hoeveelheid artikelen die ik lees, het aantal interviews dat ik beluister en het aantal congressen dat ik bijwoon, hoor ik ook andere, soms strijdige oorzaken, van de huidige crisis. Als deskundigen het al niet eens zijn over de oorzaken van de crisis, onthoud ik mij maar van een eigen oordeel.

Sinds ik voor mezelf heb vastgesteld dat er geen eenduidig antwoord te formuleren is op de vraag naar de oorzaak van de crisis en ik besloten heb me meer bezig te houden met de vraag hoe een dergelijke crisis in de toekomst kan worden voorkomen, slaap ik al een stuk rustiger.

Er is veel lering te trekken uit het verleden en er zijn veel maatregelen nodig en mogelijk. Dan denk ik aan transparantie. Niet in de eerste plaats aan transparantie in organisatie- en beloningstructuren, maar vooral aan meer transparantie in de bedrijfsvoering en in de processen. De financiële sector moet de mogelijkheden, onder meer van de technologie, beter benutten om transparantie in de bedrijfsprocessen door te voeren.

Als het mogelijk is personen en voorwerpen vanuit de ruimte op één meter nauwkeurigheid te volgen, dan moet het ook mogelijk zijn geldstromen te kunnen volgen en in goede banen te leiden. Als het maken van een computer is beschreven in meer dan 2000 verschillende processtappen, dan moet het ook mogelijk zijn om de processen van financiële transacties vast te leggen en te beheersen. Als de foutkans in de ‘maakindustrie’ is teruggebracht tot fracties van één promille, dan moet het ook mogelijk zijn extra controles in risicovolle processen in te voeren om daarmee de kans op ongelukken te decimeren. De financiële sector kan nog heel veel leren van haar collega’s uit de ‘maakindustrie’. Ik vraag me af of de sector dit durft toe te geven en daadwerkelijk wil investeren in risicoreductie door transparante processen. Is de crisis de doorbraak van proces management in haar kennisintensieve organisaties? Als de sector deze vraag met “ja” wenst te beantwoorden, kan ik vanaf nu weer veel beter in slaap komen.

Aart van den Berg

Aart van den Berg is senior adviseur bij YNNO (aart.vandenberg@ynno.com)

Hij adviseert financiële dienstverleners over het optimaliseren van hun bedrijfsvoering.

In zijn column geeft hij een luchtige kijk op de ontwikkelingen in de financiële sector.